

N:o 30.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 30 April 1884.
» » » » Andra Kammaren den 30 » »

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förnyad grufvestadga.

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 37.)

Till Konungen.

Genom proposition af den 12 sistlidne Januari har Eders Kongl. Maj:t velat i nåder inhemta Riksdagens yttrande öfver ett propositionen bilagdt förslag till förnyad grufvestadga och tillika förklarat sig vilja, efter emottagandet af Riksdagens svar, företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om stadgans utfärdande i nåder förordna.

I likhet med nu gällande grufvestadga af den 12 Januari 1855 är Eders Kongl. Maj:ts förslag grundadt på bibehållande af inmutningsrätt.

Under de förhandlingar i frågan, som föregått framläggandet af detta förslag, hafva, rörande inmutningsrättens bibehållande eller afskaffande, meningarne varit mycket delade och å ömse sidor blifvit anförda vigtiga skäl. Riksdagen finner för sin del de skäl öfvervägande, hvilka blifvit för bibehållande af ifrågavarande rätt anförda. Inmutningsrätt har synts Riksdagen vara under vårt lands närvarande förhållanden erforderlig, på det att skälig uppmuntran må gifvas till eftersökande af malmanledningar, på det att de kapital, som äro för bearbetande af grufvor nödiga, ock lättare må blifva i sådan rörelse nedlagda, samt på det att dymedelst den nationalrikedom, den svenska jorden i sina malmer företer, ock må blifva behörigen tillgodogjord.

Man har visserligen mot inmutningsrättens bibehållande anfört, att nämnda rätt innebure ett obehörigt ingrepp i den enskilda jordeganderätten; men då ingen eganderätt är absolut, utan först öfvergår från egandemakt till eganderätt genom den bekräftelse och det skydd, *staten* deråt gifver, måste det ock vara staten förbehållet att tillse, det icke gränserna för eganderätten så utvidgas, att allmänt väl får stå tillbaka för enskild fördel. Så länge alltså ett statekonomiskt intresse talar för inmutningsrättens bibehållande, torde ock staten kunna, utan att på något sätt rubba den *rättens* grundval, på hvilken han hvilar, bibehålla nu ifrågavarande inskränkning i den enskilda jordeganderätten. Riksdagen finner det följaktligen vara välbetänkt att, såsom ock i Eders Kongl. Maj:ts förslag skett, i vår grufvelagstiftning fortfarande bibehålla inmutningsrätt.

Beträffande detaljbestämmelserna i Eders Kongl. Maj:ts förslag, hvilket hufvudsakligen utgör en omarbetning af 1855 års grufvestadga, har Riksdagen vid granskningen endast funnit anledning till några få anmärkningar. Dessa angå 2 §, 10 § 1 mom. 3:dje stycket, 17, 33, 49, 53, 59, 65 och 72 §§.

2 §.

Riksdagen har ansett, att i denna paragraf, i stället för den nakna hänvisningen beträffande det område, inmutning gäller, till 11 och 26 §§, genast, i stadgans början, böra angifvas de olika benämningar å nämnda område, hvilka, allt efter som gränserna å marken för detsamma äro bestämda enligt 11 § eller 26 §, i stadgan genomgående och konsekvent användas, eller *inmutadt område*, i förra fallet, och i det senare, *utmåtl.* Härigenom vinnes ock den fördel, att, då sedermera i stadgan, närmast i 3 § 2 mom., dessa benämningar förekomma, de icke innebära något för läsaren helt och hållet nytt.

10 § 1 mom. 3:dje stycket

innehåller, bland annat, att inmutare, för allt arbete vid en grufva, som sedermera förklaras hafva olagligen tillkommit eller till hvilken inmutningsrätten förverkats, skall ansvara såsom för åverkan, om åtal derå i laga tid anställes.

Nu är enligt förslaget *mutsedel ogill*,
om den blifvit meddelad å fyndighet, som efter 1 § ej utgör föremål för inmutning (10 § 1 mom. 1:sta stycket);

eller om inmutningspunkten, i strid mot föreskrifterna i 3 § 1 mom., blifvit förlagd å område, der inmutning enligt nämnda lagrum ej är tillåten (10 § 1 mom. 2:dra stycket);

och enligt förslaget är *inmutningsrätten förverkad*:

om inmutare icke, minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas, lemnar bestyrkt afskrift af mutsedeln till så väl det inmutade områdets egare som den, hvilken nyttjanderätt dertill innehar (13 § 1 mom.);

eller om inmutaren icke sist åtta månader från mutsedelns utfärdande har börjat arbetet (14 § 1:sta stycket);

eller om det arbete å fyndigheten, som erfordras för utmåls anvisande, icke är af inmutaren fullgjordt och ansökning om utmål till bergmästaren ingifven sist inom tre år från mutsedelns utfärdande (21 § 2:dra stycket);

eller om betalning eller nedsättning af den vid utmålsläggningen bestämda lösesumman för det utrymme inom utmålet, som grufvegaren ofvan jord för sitt arbete behöfver, jemte ränta derå från den dag, beloppet blifvit af förrättningsmannen och gode männen bestämdt, icke inom föreskrifven tid fullgöres (31 § 4:de stycket);

eller om grufvanläggningen sönas (47 §);

hvarjemte torde böra i detta sammanhang anmärkas, att, då utlänning icke eger rätt att i riket bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, med mindre än att, på hans särskilda ansökning att få å fyndigheten eller grufvägenheten arbete anställa och fullfölja, Konungen funnit skälighet dertill lemna bifall, det försöks- eller grufvarbete, som utlänning utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, skall *vara utan verkan till bevarande af hans rätt i hit hänförligt afseende* (68 §) och följaktligen måste anses såsom obehörigen verkställdt.

Ännu några andra fall, då vid grufva arbete kan komma att obehörigen verkställas, torde kunna angifvas, såsom om flere på samma dag sökt inmutning af samma område och fått hvar sin mutsedel, men en af dem sedan visar, att han först upptäckt fyndigheten, och den andre, med vetskap om att på sådan grund inmutningsrätten tillhör denne, det oaktadt under tiden verkställer arbete vid grufvan (7 §).

Det ofvan anförda stadgandet om ansvar såsom för åverkan, hvilket enligt ordalydelsen skulle gälla allt arbete vid en grufva, som sedermera förklarar hafva olagligen tillkommit eller till hvilken inmutningsrätten förverkats, och sålunda omfatta alla nu anförda fall, torde emellertid icke vara afsedt att gälla för annan händelse, än *att inmutaren vid ar-*

betets verkställande *egt* vetenskap om nämnda förhållande, men affattningen har icke syns Riksdagen tillräckligt tydlig i detta hänseende.

Stadgandet, hvilket ock förekommer i § 11 af 1855 års grufvestadga, churu der särskildt nämnes endast det fall, att grufvan förklarats hafva olagligen tillkommit, synes ock i nämnda stadga vara långt mera berättigadt än i nu förevarande förslag. Enligt 1855 års stadgas § 1 skulle såsom föremål för inmutning och bearbetande af den, som sig dertill anmälde, anses, bland andra uppgifna mineralfyndigheter, alla *metaller och malmer*, hvilket uttryckssätt kunde gifva anledning dertill, att inmutning skulle anses vara tillåten äfven i de talrika fall, då mineralier, innehållande metaller eller metallföreningar i ringa mängd, förekomma insprängda i för öfrigt ofyndiga bergarter. Enligt förslaget 1 § åter äro såsom föremål för inmutning och bearbetande af den, som sig dertill anmäler, upptagna, bland andra mineralfyndigheter, de, hvilka innehålla *malmera till vissa uppgifna metaller*; och, enligt hvad motiven gifva vid handen, bör här med malm förstås en mineralfyndighet, som förekommer i sådan mängd och på sådant sätt, att den kan med tillgängliga metoder fördelaktigt tillgodogöras eller blifva föremål för teknisk användning, till följd hvaraf sålunda en bergart, den der innehåller några få procent jern, icke kan kallas jernmalm eller i allmänhet ordet malm betyda annat än råämnet vid tillverkning af en metall. Då emellertid i de flesta fall den procenthalt metall, en mineralfyndighet gifver, först kan utrönas efter verkstäldt försöksarbete till fyndighetens undersökning och blottande, samt den pröfning, som enligt 5 § åligger bergmästare i fråga om meddelande af mutsedel, icke, enligt Riksdagens tanke, må sträcka sig till undersökning, om fyndigheten verkligen innehåller malm, äfven i de få fall, der förhållandet i detta hänseende utan svårighet skulle kunna utrönas, skulle det sålunda enligt förslaget kunna inträffa, om nu ifrågavarande stadgande deri bibehölles, att en i god tro varande inmutare, som å den inmutade fyndigheten anställt försöksarbete, hvarvid befunnits, att mineralfyndigheten, såsom icke innehållande malm i ofvan angifna mening, icke vore inmutningsbar, skulle kunna få för det sålunda anställda försöksarbetet ansvara såsom för åverkan, något som icke kan anses stå i öfverensstämmelse med riktiga lagstiftningsgrundsatser. Flere andra dylika, säkerligen icke med stadgandet afsedda följder skulle kunna inträffa, derest detsamma bibehölles oförändradt.

Riksdagen, som vid sådant förhållande funnit stadgandet böra uti ofvan angifna riktning förtydligas, har följaktligen såsom ett särskildt stycke i mom. 1 af nu förevarande paragraf gifvit den allmänna bestäm-

melse, att, derest inmutare eller grufegare har vetskap om att grufva olagligen tillkommit eller att inmutningsrätten förverkats, men ändå verkställer arbete vid grufvan, han därför skall ansvara såsom för åverkan, om åtal derå i laga tid anställes. Det torde vara af sig sjelft klart, att ansvar för åverkan icke kan ådömas med mindre än att bergsöfverstyrelsen, derest i strid med 1 §, och domstol, derest i strid med 3 § grufva är vorden af inmutaren upptagen, förklarar henne hafva olagligen tillkommit, eller inmutningsrätten till grufva af domstol förklarats förverkad; och Riksdagen, som sålunda funnit dessa vilkor för ådömande af åverkaustraff framgå ur allmänna rättsgrundsatser, har icke trott det vara erforderligt att i lagtexten uttryckligen nämna dem.

Man skulle mot Riksdagens förslag kunna anmärka, att 24 kap. Strafflagen redan innehåller tillräckliga bestämmelser för att ett icke i god tro verkställt arbete af beskaffenhet som det ifrågavarande skulle kunna straffas såsom åverkan, men Riksdagen har dock i likhet med Eders Kongl. Maj:t ansett ett uttryckligt förklarande härom väl kunna försvara sin plats i grufflagstiftningen såsom en allvarlig påminnelse för jordegaren om hans rätt mot inmutaren, samt för denne om hans pligt gent emot jordegaren och om det ansvar, densammas åsidosättande kan för honom medföra.

Äfven om nu ifrågavarande allmänna stadgande i 10 § 1 mom. antages, torde dock det i 13 § 1 mom. förekommande stadgande om ansvar såsom för åverkan böra bibehållas, enär i här förutsatta fall det just är sjelfva arbetets företagande utan behörig delgifning till jordegaren, hvilket medför inmutningsrättens förlust.

17 §.

Då uttrycket i denna paragraf »*kronojord, som blifvit till brukning på viss tid för kronans räkning upplåten*», hvilket uttryck blifvit satt såsom motsats till de närmast föregående: »*kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen*», synts Riksdagen icke fullt nöjaktigt uttrycka hvad dermed afses, eller kronojord, hvilken af kronan blifvit utarrenderad, har Riksdagen utbytt nämnda uttryck mot följande: »*kronojord, som blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten*».

33 §.

För att bringa uttrycket i början af denna paragraf till närmare öfverensstämmelse med de beteckningar, som, på grund af gällande ex-

propriationsförordning, vunnit häfd i svenskt lagspråk, har Riksdagen här till ordet *skada* äfven lagt: »och intrång».

49 §.

Ehuru i 71 § af förslaget grufvestadgan den 12 Januari 1855 förklaras, utom i fråga om stenkolsfyndigheter, skola upphöra att gälla med den 1 Januari 1885, lärer det dock, i öfverensstämmelse med allmänna rättsgrundsatser, af sig sjelft följa, att åt bestämmelserna i den förslagna nya stadgan icke kan gifvas tillbakaverkande kraft; och sålunda torde, beträffande enligt äldre författning inmutade sjö- och myrmalms-tägter samt grufve- och slagggvarp eller i öfrigt inmutade fyndigheter, som enligt äldre författningar varit inmutningsbara, men i förslaget icke äro föremål för inmutning, de äldre författningarne fortfarande kunna komma att i flere hänseenden tillämpas. Att åter bestämma, när och i hvad afseende, i fråga om fordom inmutningsbara och då inmutade fyndigheter eller grufläggigheter, äldre eller nyare författning bör, i förekommande fall, anses gällande, torde böra öfverlemnas åt jurisprudenten. Så skedde ock, då 1855 års grufvestadga utfärdades. Ehuru nämnda stadgas § 64 innehåller, att de ditills gällande författningarne i ämnet komme att till kraft och verkan förfalla den 1 November 1855, så hafva dock dessa författningar i flere hänseenden ansetts gällande beträffande vid nämnda tidpunkt redan skedd inmutningar af ämnen, såsom t. ex. kalk, fältspat m. fl., hvilka före tillkomsten af 1855 års stadga voro inmutningsbara, men i nämnda stadga äro från inmutning undantagna.

Men i afseende å det nu anförda har Riksdagen ansett, att i nu ifrågavarande 49 § borde, med uteslutande af allt, som åt paragrafens innehåll kunde gifva karakteren af ett särskildt och fristående stadgande, endast, särskildt med afseende å innehållet af 39 § i förslaget och till förekommande af all tvekan i detta hänseende, uttryckligen lemnas den förklaring, att hvad i förslagets 5 kap. stadgas icke är lämpligt å de enligt äldre författning inmutade sjö- och myrmalms-tägter samt grufve- och slagggvarp.

53 §

har Riksdagen funnit böra undergå någon redaktionsjemkning.

59 §.

Riksdagen har, med särskildt afseende å innehållet af 55 §, ansett i denna paragraf böra uttryckligen stadgas, att till böter enligt denna

stadga ej må dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag, hvarjente äfven i öfrigt några smärre redaktionsjemkningar vidtagits.

65 §.

Denna paragraf stadgar, att delegare i grufva i visst fall skall hafva till öfrige delegare förverkat sin lott i grufvan *jemte dertill hörande andel i byggnader, inventarier och effekter*. Ett sådant närmare uppräknande af adpertenenserna till grufva har Riksdagen funnit betänkligt, då detsamma icke är och svårigen kunde, i anseende till de så olika föremål, som kunna anses såsom adpertenenser till olika slags grufvor, blifva fullt uttömmande; hvadan Riksdagen ansett, att lagstiftaren här bör inskränka sig till att stadga, det i förevarande fall grufvan *och dess tillhörigheter* skola vara förverkade, samt åt lagskiparen lemna att i förekommande fall och efter sig företeende omständigheter bestämma hvad under grufvas tillhörigheter bör inbegripas. Riksdagen har ock i öfrigt åt senare delen af paragrafen gifvit en något kortare formulering.

72 §

har Riksdagen ansett böra i formelt afseende undergå redaktionsjemkning, hvilken redaktionsjemkning dock icke öfvat något inflytande å paragrafens innehåll.

På grund af hvad Riksdagen nu anfört har Riksdagen för sin del antagit Eders Kongl. Maj:ts förslag till förnyad grufvestadga med de ändringar, Riksdagen, enligt hvad här ofvan angifvits, funnit i samma förslag erforderliga; hvadan det af Riksdagen för dess del antagna förslag till förnyad grufvestadga eger den lydelse, bilagan Litt. A till denna skrifvelse utvisar.

Sitt sålunda fattade beslut får Riksdagen härmed för Eders Kongl. Maj:t tillkännagifva.

Med undersätlig vördnad:

Stockholm den 30 April 1884.

Bil. Litt. A.

Förslag
till
förnyad grufvestadga.

1 Kap.

Om inmutning.

1 §.

Föremål för inmutning och bearbetande af den, som sig dertill anmäler, äro de mineralfyndigheter, hvilka innehålla:

1:o) malmerna till följande metaller, nemligen: guld, silfver, platina, qvicksilfver, bly, koppar, jern med undantag af sjö- och myrmalmer, mangan, krom, kobolt, nickel, zink, tenn, titan, molybden, wolfram, vismut, antimon och arsenik;

2:o) svafvelkis, magnetkis och grafit.

Förut inmutad eller bearbetad mineralfyndighet, som blifvit sönad, må ånyo inmutas, så framt fyndigheten, enligt hvad ofvan är sagdt, utgör föremål för inmutning.

2 §.

Inmutning gäller visst område med lodräta gränser på djupet.

Det område benämnes i denna stadga inmutadt område eller utmål, allt efter som dess gränser å marken äro bestämda enligt föreskriften i 11 § eller i 26 §.

3 §.

1 mom. Å område, beläget på mindre afstånd än två hundra meter från boningshus eller från annan åbyggnad, der den är uppförd vid

gård, eller från tomtplats eller trädgård, vare inmutning ej tillåten, utan tillstånd af såväl egaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården som den, hvilken dertill har nyttjanderätt.

Ej heller må inmutning ske å kyrkogård eller begravningsplats eller, utan tillstånd af vederbörande myndighet eller styrelse, å område på mindre afstånd än trettio meter från sådan jernväg eller kanal, som är upplåten för allmän trafik.

2 mom. Inmutning vare ock förbjuden å förut inmutadt område samt å utmål, så länge rättigheten till området eller utmålet blifvit behörigen försvarad.

4 §.

Den, som vill å egen eller annans grund med arbete belägga och sig tillgodogöra någon till inmutning lofgifven mineralanledning, skall derom hos bergmästaren i orten göra skriftlig ansökning för erhållande af tillståndsbevis eller mutsedel. Denna ansökning skall innehålla uppgift på:

sökandens namn, hemvist och yrke;

mineralanledningens art;

hemman och lägenhet samt socken och län, der mineralanledningen finnes; samt

medelpunkten i det område, ansökningen afser (inmutningspunkten), med så noggrann beskrifning å denna punkts belägenhet, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå.

5 §.

Öfver inkommen ansökning om mutsedel skall bergmästaren ofördröjligen och senast trettio dagar efter mottagandet meddela skriftligt beslut. Finner bergmästaren nödigt infordra ytterligare upplysning i afseende å arten af den angifna mineralanledningen, inmutningspunktens läge eller annan för mutsedelns utfärdande erforderlig omständighet, ege han förelägga sökanden att dermed inkomma inom viss lämplig tid, räknad från den dag beslutet gafs, och vare, i händelse den tid försittes, den då gjorda ansökningen förfallen, hvilken påföljd bör i beslutet intagas. Finnes åter af de inkomna handlingarna eller efter infordrad upplysning, att mineralanledningen icke utgör föremål för inmutning

enligt 1 §, eller att sådant hinder möter, som i 3 § sägs, varde ansökningen afslagen.

6 §.

Möter ej hinder för bifall till ansökningen, utfärde bergmästaren mutsedel, hvilken skall innehålla:

1:o) angifvande af mineralanledningens art samt beskrifning å inmutningspunktens läge;

2:o) tiden, då ansökningen inkom till bergmästaren;

3:o) den benämning, hvarunder anläggningen må kunna från andra dylika skiljas; samt

4:o) föreskrift för inmutaren att inom sextio dagar från mutsedelns utfärdande låta kungöra densamma i kyrkan till den socken eller församling, der det inmutade området är beläget, vid äfventyr af inmutningsrättens förlust, om annan sig dertill anmäler, innan kungörandet sedermera sker.

7 §.

Inmutning gäller från den dag, ansökningen derom inkom till bergmästaren.

Hafva flere på samma dag sökt inmutning af samma område, meddele bergmästaren dem hvar sin mutsedel, och njute de sedan lika rätt, der ej någon af dem kan visa, att han först upptäckt fyndigheten, i hvilket fall inmutningsrätten honom tillhör.

8 §.

Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig så väl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, hvilka derstädes förekomma.

Öfriga mineraliska ännen inom det inmutade området eller utmålet må äfven af inmutaren brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erlæg-

gande af godtgörelse för brytnings- och uppfordringskostnader afhemtas inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarens rätt i detta afseende utöfvas å kronojord af jordens innehafvare.

9 §.

Med inmutning af sönad grufva följer rätt till varp, som finnes inom det inmutade området eller utmålet och ej genom inmutning enligt äldre författning är särskildt försvaradt.

Om förre grufvegarens rätt till uppbruten malm sägs i 48 §.

10 §.

1 mom. Har mutsedel blifvit meddelad å fyndighet, som efter 1 § ej utgör föremål för inmutning, vare mutsedel ogill och utmål för sådan grufva förbjudet.

Lag samma vare, der inmutningspunkten, i strid mot föreskrifterna i 3 § 1 mom., blifvit förlagd å område, der inmutning enligt nämnda lagrum ej är tillåten.

Klander mot mutsedel på grund af förhållande, hvarom nu är sagdt, så ock påstående att inmutningsrätt blifvit förverkad genom underlåtet fullgörande af föreskrifterna i 13 § 1 mom. eller 14 § 1 punkten skall, för att vara gällande, anmälas sist vid utmålsförrättningen; egande dock den, hvars rätt blifvit förnärad, att dessförinnan, när han vill, få all verkan af mutsedeln upphäfd genom klagan hos bergsöfverstyrelsen, om den inmutade fyndigheten ej utgör föremål för inmutning enligt 1 §, men eljest efter stämning hos domaren.

Har inmutare eller grufvegare vetskap om att grufva olagligen tillkommit eller att inmutningsrätten förverkats, och verkställer han ändå arbete vid sådan grufva, ansvare såsom för åverkan, om åtal derå i laga tid anställes.

2 mom. Är mutsedel meddelad för inmutning å nyo af sådan äldre grufva, som uppgifvits vara sönad, vare förre innehafvaren icke skyldig att för nye inmutaren vika, innan han blifvit dömd sin rätt förlustig; och skall i sådan tvist klander mot den, som grufva innehar, icke gälla der det grundas på försummelse eller annat förhållande, som egt rum för längre tid tillbaka än andra kalenderåret före klandrets instämmande.

2 Kap.

Om försöksarbete.

11 §.

Sedan mutsedel blifvit utfärdad, eger inmutaren att inom det inmutade området, innefattande en omkrets med ett hundra meters afstånd från inmutningspunkten, anställa sådant försöksarbete, som erfordras till fyndighetens undersökning och blottande, äfvensom att begagna eller anlägga väg till stället; dock att hvad i 3 § är stadgadt om hinder emot inmutning äfven gäller i fråga om försöksarbete, så framt hindret förefans då mutsedeln utfärdades.

För den mark inmutaren sålunda begagnar skall han gifva innehafvaren af jorden, så länge försöksarbetet fortgår, full ersättning i årlig afgift, som för hvarje år förskottsvis betalas.

I händelse anläggningen öfvergifves, innan utmål därför varder lagdt, vare inmutaren jemväl skyldig att ersätta jordegaren eller den, som i hans ställe är berättigad till sådan godtgörelse, all skada, som marken genom försöksarbetet för framtiden kan hafva tagit; och ansvare inmutaren under tiden, till dess denna ersättning blifvit erlagd, för fulla beloppet af den årliga afgiften för markens begagnande.

12 §.

Yppas tvist om beloppet af den årliga afgiften eller annan ersättning, som efter 11 § bör utgå, varde frågan pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje; tredskas den ersättningskyldige att utse skiljeman, eller kunna de utsedde ej om valet af den tredje sig förena, ege Konungens Befallningshafvande eller rätten i stad och domaren å landet eller utmätningssmannen i orten att om valet förordna. Den ersättningskyldige vare pliktig gälta kostnaden för skiljemännens sammanträde samt motpartens utgifter å saken; sättes ersättningen ej högre än den ersättningskyldige före sammanträdet bjudit, stånde hvar sina kostnader och gälde hvardera halfva sammanträdeskostnaden.

Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar; den af parterne, som med beslutet ej nöjes, dock ej förment att tvisten under rättens pröfning draga, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställes. I skiljemännens beslut skall tydlig hänvisning lemnas om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens pröfning.

Vill ersättningstagaren hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

13 §.

1 mom. Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust och skyldighet att för all genom arbetet förorsakad skada ansvara såsom för åverkan, lemna bestyrkt afskrift af mutsedeln till så väl det inmutade områdets egare som den, hvilken nyttjanderätt dertill innehar; och gälle om sättet för sådant delgifvande hvad om delgifvande af stänning är stadgadt; dock må, der jorden eges eller innehafves af enskild person, som är frånvarande och låter egendomen af annan förvaltas, afskriften lemnas till förvaltaren.

2 mom. Inmutaren åligger derjemte, innan något arbete å det inmutade området börjas, att ställa pant eller borgen för den årliga afgift eller framtida ersättning, hvartill inmutaren enligt 11 § är förbunden. Denna säkerhet skall vara af öfverexekutor godkänd, der den icke ändock af jordegaren och nyttjanderättsinnehafvaren antages. Försummar inmutare att ställa sådan säkerhet, ege utmätningsmannen i orten, då han derom anlitas, inställa arbetet, tilldess säkerhet, som finnes antaglig, blifvit anskaffad.

14 §.

Sist åtta månader från mutsedelns utfärdande skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust, hafva börjat arbetet, der ej i anledning af yppad tvist sådant hinder härför mött, hvars undanrödjande icke berott af inmutaren.

Om den vidare skyldighet att bearbeta fyndigheten, som inmutaren åligger, är i 21 och 39 §§ stadgadt.

15 §.

Under försöksarbetet hafve inmutaren icke lof att, utan tillstånd af jordens innehafvare, å det inmutade området uppföra andra byggnader än sådana, som oundgängligen erfordras till försöksarbetets drifvande. Sker annorledes, må innehafvaren af jorden anlita utmätningsmannen i orten för att få byggnaden på inmutarens bekostnad åter borttagen.

3 Kap.

Om jordegareandel.

16 §.

Jordegaren vare berättigad att till hälften med inmutaren deltaga i grufarbetet och den deraf fallande vinsten.

Jordegareandel kan begagnas till fullo eller till viss del.

Äro inom ett inmutadt område eller utmål flere jordegare med laga skilnad sig emellan, njute de jordegareandelen hvar inom sitt egovälde.

17 §.

Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen eller blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten, skall kronoåbon, boställsinnehafvaren eller den, som eljest besittningsrätten innehar, njuta den jordegaren enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Å annan kronojord tillkomme jordegareandelen inmutaren.

18 §.

Jordegaren må under försöksarbetet, när han vill, hos inmutaren anmäla sig till begagnande af sin jordegareandel till fullo eller till nå-

gon viss del och njute från den tid, sådan anmälan bevisligen skett, delaktighet i anläggningen, dock med förbindelse att vidkännas motsvarande andel i alla kostnader, som för arbetets bedrivande derefter erfordras, äfvensom att i enahanda förhållande ersätta värdet af de för arbetet nödiga och nyttiga byggnader, redskap och förråd, som dessförinnan blifvit anskaffade, men i kostnad, som inmutaren haft för fyndighetens undersökning och blottande, vare jordegaren ej skyldig att taga del, hvaremot hela afkastningen under samma tid odelad tillhör inmutaren.

Uppstår tvist om beloppet af den ersättning, jordegaren bör gifva, gånge med bestämmandet deraf enligt 12 §, och jordegaren njute icke desto mindre under tiden sin andel i anläggningen till godo, der han ställer säkerhet för ersättningen.

Anmälan om begagnande af jordegareandel skall göras sist vid utmålsläggningen utom i fall, som i 19 § sägs.

19 §.

Äro inom ett utmål flere jordegare, skall den, på hvars egovälde ett grufarbete först efter utmålsläggningen inkommer, hafva öppet att anmäla sig till begagnande af sin jordegareandel senast inom sex månader, sedan arbetet på hans grund inkommit och han derom blifvit underrättad af inmutaren, hvilken det åligger meddela sådan underrättelse, vid påföljd att till den, som jordegareandelen tillkommer, hafva förverkat allt hvad inom dennes område han dessförinnan sig tillgodogjort.

Då jordegareandel enligt denna paragraf begagnas, gälle om ersättningskyldighet till den, som arbetet förut drifvit, hvad 18 § i ty fall bestämmer.

20 §.

Försummar den, som är till jordegareandel berättigad, att anmäla sig till begagnande af sin rätt inom tid, som i 18 och 19 §§ är stadgad, hafve han förlorat sin rätt till jordegareandel.

Om jordegareandelen, då inmutad eller bearbetad fyndighet varder sönad, skils i 48 §.

4 Kap.

Om utmål.

21 §.

För inmutad fyndighet skall, då fyndigheten är blottad och prof å malmen erhållits, ett visst utmål anvisas, innefattande det utrymme på marken, hvarinom grufvegaren sedermera har rätt att med andras utslutande arbetet bedrifva, så väl ofvan som under jord; och vare förty inmutaren pliktig att, så snart arbetet så långt fortskridit, anmäla sig hos bergmästaren för utmåls erhållande.

Det arbete å fyndigheten, som, efter hvad ofvan är sagdt, erfordras för utmåls anvisande, skall vara af inmutaren fullgjordt och ansökning om utmål till bergmästaren ingifven sist inom tre år från mutsedelns utfärdande, allt vid påföljd af inmutningsrättens förlust; egande dock bergmästaren, på ansökning af inmutaren, att, der arbetet i följd af särskilda naturförhållanden lämpligen icke kan inom sagda tid fullgöras, medgifva förlängd tid af högst två år för arbetets utförande.

Hvad i denna paragraf är stadgadt gälle äfven då sönad grufva, för hvilken utmål förut varit lagdt, å nyo inmutas.

22 §.

Ansökning om utmål skall ske skriftligen och deri uppgifvas till namn och hemvist den eller de jordegare, på hvilkas mark utmålet kan komma att läggas; och vare bergmästaren skyldig att, så fort ske kan och tjenlig årstid är för handen, den sökta utmålsläggningen på stället företaga.

Kostnaden för utmålsförrättningen skall gäldas af grufvegaren.

23 §.

Vid utmålsförrättningen skall förrättningsmannen biträddas af två gode män, hvilka af honom utses bland dem, som till gode män vid landtmäteriförrättning i orten äro valde eller, om utmålet skall läggas å stads grund, af två utaf förrättningsmannen tillkallade, i staden bosatte män, så ock, der sådant anses nödigt, af landtmätare, som förordnas af Konungens Befallningshafvande.

Särskild kallelse med uppgift om tiden och stället för förrättningen skall i den ordning, som i 13 § är för delgifvande af mutsedel stadgad, meddelas jordens egare minst trettio dagar förut, hvarjemte kungörelse om förrättningen skall inom samma tid uppläsa i kyrkan till den socken eller församling, der utmålet kan komma att läggas, till efterrättelse för hvar och en annan, som kan anse sin rätt af förrättningen beroende; egande förrättningsmannen att vända sig till kronobetjeningen i orten eller, der så nödigt är, till Konungens Befallningshafvande för att genom dess försorg få kungörelsen i kyrkan uppläst och särskilda kallelser vederbörande tillstälda mot bevis, som före den utsatta tiden böra vara till förrättningsmannen aflemnade.

Skall utmålet läggas å kronojord, göra förrättningsmannen härom anmälan hos Konungens Befallningshafvande för förordnande af allmänt ombud.

24 §.

Uteblifver sökanden från förrättningen, varde den instäld; och ankomme dess företagande sedermera på ny anmälan. Men ej må annan parts eller allmänt ombuds uteblifvande hindra förrättningens fortgång, der den blifvit så delgifven och kungjord, som i 23 § är sagdt.

25 §.

Göres vid förrättningen jäf mot förrättningsmannen eller mot någon af de vid förrättningen biträdande, eller förekommer annan invändning mot förrättningens företagande och fortgång, meddele förrättningsmannen deröfver beslut. Gillas jäfvet eller invändningen, upphöre förrättningen, der ej frågan rörer jäf mot god man, i hvilket fall annan god man skall i den jäfvades ställe tillkallas. Har jäf eller annan invändning blifvit ogillad, skall förrättningen, ehvad missnöje mot beslutet anmäles eller icke, ändock fortgå, med öppen rätt för den missnöjde att fullfölja sin talan i sammanhang med hufvudsaken.

26 §.

Utmål skall på marken utläggas sålunda, att i mån af inmutarens behof honom tilldelas ett utrymme af högst två hundra meter i längd och bredd; kunnande dock, der i anseende till sådant hinder, som här nedan sägs, belägenheten så fordrar eller inmutaren det eljest begär och fritt fält förefinnes, utmål till den bestämda vidden utläggas jemväl i

annan sträckning efter som lämpligt pröfvas, blott kroklinier och spetsiga vinklar i möjligaste måtto undvikas och längden af utmålet, så vidt ske kan, ej öfverstiger dubbla bredden. Ej må dock i något fall utmålet läggas så, att den i mutsedeln angifna inmutningspunkt faller utom utmålet.

Hvad i 3 § är stadgadt i afseende å hinder emot inmutning gälle ock om utläggande af utmål, så framt hindret förefans, då mutsedeln utfärdades.

27 §.

För utmål, som hädanefter anvisas, skola gränserna på djupet räknas lodräta, så vidt det utan intrång för äldre utmål kan ske.

28 §.

Utmål skall på marken utstakas och förses med ordentliga rösen eller skiljemärken samt särskild karta deröfver upprättas och bifogas förrättningsprotokollet, hvilket bör upptaga fullständig beskrifning öfver utmålet med dess belägenhet och sträckning.

29 §.

Anmäler sig jordegaren vid utmålsförrättningen till begagnande af sin jordegareandel, eller har sådan anmälan förut skett, varde ock det i protokollet antecknad med de vilkor jordegaren sig förbehållit eller som öfverenskomna blifvit. Kunnas ej, då anmälan vid förrättningen sker, parterne samsas om beloppet af den ersättning jordegaren bör enligt 18 § utgifva till inmutaren, skall förrättningsmannen, efter af honom och gode männen verkställd besigtning och värdering, derom meddela utlåtande.

30 §.

1 mom. Grufegaren må sjelf bestämma, huru stort utrymme inom utmålet, som han ofvan jord för sitt arbete behöfver; och åligge det grufegaren att för denna mark erlägga lösen, efter ty i 31 § sägs, så ock att ensam hålla den stängsel deromkring, som nödig är.

Område i dagen, som icke blifvit inlöst, må grufegaren icke begagna; ej heller eger han att å inlöst område uppföra andra byggnader än sådana, som erfordras för grufdriften.

2 mom. Har jordegaren för större eller mindre andel i grufföretaget ingått, varde den honom tillkommande lösen i förhållande der-
efter minskad.

31 §.

Den lösen, grufegaren enligt 30 § bör erlægga för mark, som till honom afträdes, skall bestämmas vid utmålsläggningen. Sämjas ej par-
terne om beloppet, varde det af förrättningsmannen och gode männen bestämdt efter uppskattning af marken till det värde, annan mark af enahanda beskaffenhet och godhet i orten högst gäller, med beräkning att jordegaren ansvarar för räntor och utskylder af jorden.

Lösesumman skall å sådan kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves, grufveskogor derunder inbegripne, tillfalla innehafvaren af besittningsrätten, men eljest jordegaren, mot förbindelse för denne, om jorden är åt annan till nyttjande upplåten, att hålla innehafvaren skadeslös för den förlust, som genom mistningen af marken honom tillskyndas.

Är marken intecknad, och hafva inteckningshafvarne ej medgifvit jordegaren rätt att lyfta lösesumman, varde beloppet nedsatt hos Konungens Befallningshafvande, som har att fördela detsamma i den ordning, som för fördelning af köpeskilling för utmätningssvis såld fast egendom är stadgad; och må äfven i andra fall grufegaren, om han det hellre vill, nedsätta lösesumman hos Konungens Befallningshafvande, som, på anmälan, håller densamma vederbörande tillhanda.

Betalning eller nedsättning af lösesumman jemte ränta derå från den dag, beloppet blifvit af förrättningsmannen och gode männen bestämdt, skall fullgöras inom nittio dagar derefter, vid påföljd, om det försummas, att grufegaren förverkat utmålet och sin på mutsedeln grundade rätt.

32 §.

Utöfver utmålet ege grufegaren att vid utmålsförrättningen få sig anvisad nödig väg samt plats åt de för grufdriften erforderliga kraftledningar.

33 §.

För skada och intrång, som jordens egare eller innehafvare tillskyndas af utmålet, skall grufegaren gifva full ersättning och beloppet

deraf vid utmålsförrättningen, der så äskas, bestämmas af förrättningsmannen och gode männen; dock utan hinder för den, som har rätt till skadeersättning, att efter stämning till domstolen särskildt utföra den talan, hvartill han under grufarbetets fortgång kan finna sig befogad.

Har, efter ty i 32 § sägs, grufvegaren fått sig anvisad väg samt plats för kraftledning, ankomme ock på förrättningsmannen och gode männen att bestämma ersättning derför.

34 §.

Har vid utmålsförrättningen fråga uppstått, huruvida den inmutade fyndigheten är föremål för inmutning enligt 1 §, och vill någon klaga öfver förrättningsmannens härom meddelade beslut eller öfver storleken eller sträckningen af det utmål, som vid förrättningen blifvit anvisadt, göre det hos bergsöfverstyrelsen inom tid, som i 70 § stadgas.

Är någon missnöjd med beslut i andra frågor, som till utmålsförrättningen höra, må han instämma sin talan till domstol inom ett år från det han af beslutet erhöll del, vid påföljd att eljest hafva sin rätt till talan förlorat; och åligger det förrättningsmannen att vid förrättningens slut meddela parterne och i protokollet intaga fullständig under rättelse om hvad de för talans fullföljd hafva att iakttaga.

35 §.

Har vid utmålsförrättningen, efter ty i 30 § sägs, grufvegaren tagit i anspråk endast en del af utmålet ofvan jord, och yppas sedermera för honom behof af ytterligare mark inom utmålet, eller visar det sig efter utmålsförrättningen nödigt att väg till grufvan upptages eller plats för kraftledning beredes, göre grufvegaren derom anmälan hos bergmästaren, och gälle för ärendets vidare behandling i tillämpliga delar hvad om utmålsförrättning är stadgad.

36 §.

Utan afseende å hvad nu stadgad blifvit om de utmål, som hädan-efter läggas, skola för alla äldre grufvor jemte bergslagernas så kallade odalgrufvefält tillgodonjutas de utmål, som för dem förut varit gällande och grufvegarne af ålder innehaft eller efter förra författningar fått sig särskildt anvisade. Vill någon delegare i odalfält särskildt grufarbete efter inmutning der anställa, och finner bergmästaren, sedan öfrige delegare blifvit hörde, att sådant ske kan, utan hinder eller förfång för de

öfriga grufvornas framtida bearbetande, då må ett mindre derefter lämpadt utmål för honom utläggas. Men ej må sådant grufarbete eller utmål tillstädjas annan än den, som i odalfältet delegare är.

37 §.

Förmenar grufegare, som för fyndighet af den beskaffenhet, i § bestämmer, innehar ett mindre utmål än i 26 § är tillåtet, ehvad utmålet före eller efter denna författnings utfärdande blifvit honom tilldeladt, att han för sin grufdrift är i behof af större utmål; då må han derom göra ansökning hos bergsöfverstyrelsen, som, i fall laga hinder ej möter och behovet sådant påkallar, eger förordna att genom utmålsläggning, i den ordning detta kap. stadgar, tillökning i utmålet må honom tilldelas, dock så att efter tillökningen utmålet i sin helhet icke må omfatta större yta än ett fullt utmål enligt 26 §.

Sedan utmål, tilldeladt efter äldre författning, blifvit tillökadt enligt denna §, skola gränserna för utmålet på djupet räknas lodräta, så vidt det utan intrång för äldre utmål kan ske.

38 §.

Åskas att särskilda utmål, som gränsa intill hvarandra, må varda för lättnad i arbetet och gemensam grufdrift till ett enda sammanlagda, ege bergsöfverstyrelsen att derom, i fall hinder ej möter, förordna efter ty som lämpligt pröfvas, utan afseende derå att det sammanlagda utmålet innefattar större vidd än eljest tillåtet är.

5 Kap.

Om arbetsskyldigheten; så ock om hvilostånd.

39 §.

Grufarbetet inom hvarje inmutadt område eller utmål, vare sig rätt dertill före eller efter denna stadgas utfärdande förvärfvats, skall bedrifvas i den omfattning, att för hvarje kalenderår verkställes minst så mycket grufve- eller grufvebyggnadsarbete, att värdet deraf motsvarar kostnaden för bergsprängning i grufvan af tio kubikmeter; egande dock

grufvegaren, om han hellre vill, att under ett år fullgöra arbetskyldigheten för flere, högst fyra derefter närmast följande arbetsår, så framt anmälan derom hos bergmästaren göres inom utgången af det år, hvarunder arbetet verkställes.

För ny inmutning beräknas första arbetsåret från den 1 Januari året efter det, då mutsedeln utfärdades, der ej i följd af tvist för arbetet mött hinder, hvars undanrödjande icke af inmutaren berott, i hvilket fall arbetsåret räknas från den 1 Januari året efter det, då hindret upphört.

Arbete, hvarom i denna paragraf sägs, skall afse verklig grufdrift eller eljest vara af beskaffenhet, att det kan lända grufanläggningen till nytta.

40 §.

Bergsöfverstyrelsen må, när omständigheterna dertill föranleda, meddela grufvegare, som innehar flere intill hvarandra gränsande utmål, tillstånd att, så länge de af honom fortfarande innehafvas, få under ett eller flere år genom arbete inom något eller några af utmålen fullgöra arbetskyldigheten för dem alla.

41 §.

I stället för den arbetskyldighet, hvarom i 39 § sägs, må grufvegare, om han hellre vill, betala en årlig afgift för hvart utmål af femtio kronor, hvaraf hälften tillfaller kronan och andra hälften den jordegare, på hvars mark utmålet är beläget. Denna afgift skall för hvarje arbetsår innan dess utgång inbetalas till Konungens Befallningshafvande, som, på anmälan, tillhandahåller jordegaren den honom tillkommande andel. Finnas inom ett utmål flere jordegare, njute de lott i afgiften, efter som de i jorden ega del. Är grufvegaren tillika egare af jorden inom utmålet, vare han icke skyldig att erlægga mera än den kronan tillkommande hälft af afgiften.

Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves, grufveskogor derunder inbegripne, tillfalle den jordegaren tillkommande andel innehafvaren af besittningsrätten.

Rättighet att, efter hvad ofvan är sagdt, i stället för arbetskyldigheten erlægga afgift må dock icke ega rum, med mindre än att arbetskyldigheten i grufvan är för minst tre år fulljord och utmål blifvit grufvan tilldeladt.

42 §.

Befrielse från arbetskyldigheten i en grufva må, på skriftlig ansökning, af bergmästaren beviljas hvarje gång för högst fyra arbetsår, då mot grufdriftens fullföljande förefinnas väsentliga hinder, som icke kunnat af grufvegaren förekommas, eller andra giltiga anledningar till hvilostånd uppgifvas och styrkas.

Ej må dock hvilostånd medgifvas, om ej arbetskyldigheten är för minst tre arbetsår fullgjord och utmål blifvit grufvan tilldeladt.

Hvilostånd skall utsättas att gälla från och med den 1 Januari året efter ansökningens ingifvande till den 1 Januari det år, då arbetskyldigheten skall åter inträda.

Under tid, då hvilostånd åtnjutes, vare grufvegaren ej skyldig att enligt 41 § erlagga afgift för grufvan.

43 §.

Sökes hvilostånd för sådan grufva, hvarifrån annan i arbete varande grufva kan under hviloståndstiden blifva af ökad vattentillopp besvärad, må hvilostånd af bergmästaren icke beviljas förr, än antingen egaren till den angränsande grufvan sådant medgifvit, eller visas kan, att öfverenskommelse med honom om vattnets undanhållande under hviloståndstiden träffats, eller ock sökanden stält pant eller borgen, som blifvit af öfverexekutor godkänd, för all den skada, som under samma tid genom ökad vattentillopp egaren till angränsande grufva tillskyndas.

Visar det sig, sedan hvilostånd redan är beviljadt, att angränsande grufvor, på sätt förut är nämndt, förnärmas, bestämme bergmästaren de vilkor, hvarunder hviloståndet får tillgodonjutas. På enahanda sätt förfares i fråga om grufva, för hvilken afgift enligt 41 § erlægges.

44 §.

Önskar grufvegare längre tids hvilostånd än bergmästaren enligt 42 § kan medgifva, söke då förlängning derå hos bergsöfverstyrelsen, som, då särskilda omständigheter dertill föranleda samt jordegaren eller å kronojord innehafvaren till ansökningen lemnat bifall, må ega att förlänga hviloståndstiden under ytterligare högst fyra arbetsår.

45 §.

Nytt hvilostånd å grufva må icke meddelas, med mindre än att arbetsskyldigheten blifvit fullgjord eller afgift enligt 41 § erlagd för minst tre arbetsår från den tid, förut beviljadt hvilostånd eller förlängning deraf gått till ända.

46 §.

Beslut om hvilostånd så ock om förlängning deraf skall genom grufvegarens försorg inom tre månader från det beslutet meddelades uppläsas i kyrkan till den socken eller församling, der grufvan är belägen, vid påföljd att hviloståndet eljest förfaller, hvarom erinran bör i beslutet intagas.

47 §.

Försummas utan behörig anmälan (39 §) eller tillåtelse (42 och 44 §§) arbetsskyldigheten för något arbetsår, och varder ej heller för samma år afgift enligt 41 §, der rätt till erläggande deraf eger rum, i föreskrifven tid och ordning inbetald, vare grufvanläggningen vid det årets utgång sönad och den på mutsedeln grundade rätt förverkad, så framt talan derom sker inom två år från utgången af det arbetsår, under hvilket försummelsen egt rum.

48 §.

Då grufvanläggning blifvit sönad eller inmutningsrätt annorledes förverkats, skall såväl jordegareandelen i grufvan som den mark, hvilken varit till grufvegaren upplåten, hemfalla till jordegaren utan ersättning, dock att ur grufvan uppfordrad malm må kunna för egarens räkning under två år derefter afgiftsfritt å marken qvarligga.

De i grufvan befintliga, för dess styrka och bestånd verkställda byggnader skola utan lösen tillfalla den, som sedermera i laga ordning förvärfvar rätt till grufvans bearbetande.

49 §.

Hvad i detta kap. stadgas är icke tillämpligt å de enligt äldre författning inmutade sjö- och myrmalmstägter samt grufve- och slaggvarp.

6 Kap.

Om ordningen för grufdrift.

50 §.

Bergverksstyrelsen eger att öfver grufdriften utöfva sådan tillsyn, att nödig trygghet beredes arbetsmanskaper, och att icke genom sättet för grufbrytningen grufvans framtida bestånd äfventyras eller fara för annans egendom uppstår.

Den, som icke ställer sig till efterrättelse föreskrift, som på grund af denna paragraf af bergsöfverstyrelsen eller bergmästaren meddelas, straffes med böter från och med tio till och med fem hundra kronor.

51 §.

I afseende å grufbrytningen skall särskildt iakttagas: att erforderliga pelare och band afsättas eller, der så nödigt är, timringar och förstämplingar anbringas; att, då arbetet bedrifves med igensättning, de schakt och orter hållas öppna, som leda till grufvans obrutna delar; att inrättningar för vandring upp och ned i grufvan samt uppfordringslinor, äfvensom de maskiner, hvilka för grufdriften användas, underhållas i sådant skick, att olyckshändelse genom bristfällighet derå icke må inträffa; samt att lösbrutet berg icke utan tillstånd af bergmästaren må nedstjelpas eller qvarlemnas i grufva, derest det icke skall vid igensättningsarbete användas.

Sönad grufva må ej utan bergmästarens tillstånd igenfyllas.

52 §.

Finner bergmästaren nödigt att i grufva anstalt göres till trygghet för arbetsmanskaper eller till förekommande af fara för grufvans framtida bestånd eller för annans egendom, ege bergmästaren förelägga grufvegaren att inom viss tid hafva utfört sådan anstalt vid äfventyr, förutom ansvar enligt 50 §, att, efter omständigheterna, det föreskrifna arbetet varder på hans bekostnad genom bergmästarens försorg verkställt eller grufarbetet inställes, till dess sådan anstalt blifvit gjord.

53 §.

Medför grufarbete synnerlig våda för arbetsmanskaper, eller drifves det på sådant sätt, att uppenbar fara för grufvans bestånd eller annans egendom derigenom uppstår, eger bergmästaren att förbjuda grufarbetet; och stånde sådant förbud vid makt intill dess, på förd klagan, annorlunda varder af bergsöfverstyrelsen förordnad.

54 §.

Då bergmästaren förordnat om grufarbetes inställande, må han, der så nödigt är, för verkställighet deraf anlita kronobetjenings biträde.

55 §.

Hvar som i grufva, hvilken är under arbete, utan bergmästarens tillstånd bryter de för grufvans styrka och bestånd afsatte pelare och band, eller rubbar de för sådant ändamål verkställda byggnader, straffes med böter från och med tio till och med ett tusen kronor. Sker det i sönad grufva eller varder sådan grufva utan bergmästarens tillstånd igenfyld, vare straffet böter från och med tio till och med fem hundra kronor.

56 §.

Då rätt till inmutad eller bearbetad mineralfyndighet å annan öfvergått, skall nye egaren, vid bot af tio kronor, inom nittio dagar derefter hos bergmästaren derom göra anmälan.

57 §.

Öfver grufva, som erhållit utmål och är under arbete, skall, der icke grufvan i sin helhet är från dagen fullt åskådlig, finnas fullständig och noggrann markscheiderkarta i skala 1 : 800; och böra nya grufarbeten sist inom påföljande årets utgång å kartan inläggas.

Grufkarta skall, på bekostnad af grufvegaren, upprättas af bergstjensteman eller annan, som af bergsöfverstyrelsen förklarats behörig att verkställa grufmätningar; börande såväl kartan som kompletteringsarbetena uppgöras i två exemplar, deraf det ena skall finnas vid grufvan

eller på tillsägelse vara för bergmästaren derstädes tillgängligt, och det andra insändas till bergsöfverstyrelsen.

Försummar grufegare hvad sålunda är föreskrifvet, ege bergmästaren låta å hans bekostnad karta upprättas eller kompletteras.

58 §.

Innan den 1 Mars hvarje år skall grufegaren till bergmästaren insända uppgift å vunnen malm under föregående året, jemte de öfriga statistiska redogörelser, som bergsöfverstyrelsen kan föreskrifva.

Försummar grufegare hvad i denna paragraf påbjudes, böte tio kronor; och ege bergmästaren förelägga ytterligare tid, hvarje gång vid vite, ej öfverstigande sjuttiofem kronor.

59 §.

Till böter enligt denna stadga må ej dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

Böter och viten, som jemlikt denna stadga ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.

60 §.

Öfverträdelse af stadgandena i detta kap. må af allmän åklagare åtalas, der öfverträdelsen af bergstjensteman eller målsegande till åtal angifves.

7 Kap.

Om sameganderätt i grufva.

61 §.

Då två eller flere personer i samma grufvörelse deltaga, åligger det delegarne att för grufvans förvaltning årligen utse en grufföreståndare, som har att vid stadgad påföljd iakttaga hvad om ordningen för grufdrift i denna stadga bestämmes.

Val af grufföreståndare skall anmälas hos bergmästaren. Sker ej sådan anmälan, är hvarje delegare ansvarig såsom vore han grufvans föreståndare.

62 §.

Grufföreståndaren eger från delegarne infordra tillskott, som äro af nöden för fullgörande af arbetskyldighet eller erläggande af afgift enligt 5 kap., så ock för iakttagande af bergverksstyrelsens ordningsföreskrifter.

63 §.

Stämman med delegarne må utlysas af grufföreståndare, så ock af egare till minst hälften i grufvan. Kallelse till stämman skall antingen minst fjorton dagar förut skriftligen tillställas delegarne, eller ock införas i allmänna tidningarna sist trettio dagar förut och uppläsas två gånger i kyrkan till den socken eller församling, der grufvan är belägen, sista gången minst fjorton dagar före stämman.

64 §.

Vid omröstning å stämman angående tillskott för grufrörelsens bedrivande eller andra för grufrörelsen gemensamma angelägenheter skall hvarje delegares röstetal beräknas efter den andel han i grufvan eger; och gälle de flesta rösterna såsom beslut för samtliga delegarne.

Val af grufföreståndare skall vid lika röstetal afgöras genom lottning.

Ej må lån för delegarnes räkning upptagas, der de ej alla dertill samtyckt.

65 §.

Underlåter delegare att betala tillskott, som blifvit å stämman beslutadt eller af grufföreståndaren enligt 62 § infordradt, och har han, sedan den för beloppets erläggande utsatta tid gått till ända, bevisligen blifvit om betalningens fullgörande erinrad, men icke inom sextio dagar efter mottagandet af sådan erinran tillskottet erlagt, hafve han till öfrige delegare förverkat sin lott i grufvan och dess tillhörigheter; njute dock ersättning för sin andel i grufvan tillhörande hemmanslägenheter och annan jordegendom; och vare han för tillskottets betalande fri.

66 §.

Vilja några delegare bryta mera och andra mindre, och äro rösterna å ömse sidor lika många, hafve den vitsord, som önskar den större brytningen; dock skall han i sådant fall ensam förskjuta tillskott, som utöfver behovet för den mindre brytningen erfordras; och ege han för sådant förskott ej annan fordringsrätt, än att för förskottet jemte ränta derå efter fem för hundra hålla sig till den maln, som för meddellegarnes andel i grufvan motsvarar skilnaden mellan den större och den mindre brytningen.

Den, som gifvit förskott, ege till säkerhet därför hålla malmen kvar och deraf, efter tillsägelse till meddelegarne, låta å offentlig auktion sälja hvad till betäckande af förskottet erfordras.

67 §.

Hafva delegarne bildat bolag med hvarandra, och innehålla särskilda mellan delegarne upprättade bolagsregler andra bestämmelser i de ämnen, hvarom i detta kap. sägs, lände dessa bestämmelser till efterrättelse, dock att bolaget alltid skall utse grufföreståndare med den i 61 § stadgade befogenhet och om valet göra anmälan hos bergmästaren vid påföljd, som i nämnda paragraf finnes bestämd.

8 Kap.

Särskilda bestämmelser.

68 §.

Utländing må icke i riket bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, med mindre än att, på hans särskilda ansökning att få å fyndigheten eller gruflägenheten arbete anställa och fullfölja, Konungen funnit skäligt dertill lemna bifall; och skall förty det försöks- eller grufarbete, som utländing utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, vara utan all verkan till bevarande af hans rätt i hit hänförligt afseende; dock att hvad sålunda blifvit stadgadt icke

eger tillämplighet i fråga om fyndighet eller grufvägenhet, som på grund af äldre, behörigen förvärfvad rättighet af utländing innehafves.

I mutsedel, som på begäran af utländing kan varda honom meddelad, skall intagas det förbehåll, att hans rättighet att med arbete belägga och sig tillgodogöra den angifna fyndigheten är beroende på Konungens tillstånd att samma fyndighet bearbeta; kommande, der han inom tre månader från mutsedelns utfärdande ingifver ansökning om vinnande af sådant tillstånd och detsamma honom medgifves, den tid, inom hvilken arbetet å den inmutade fyndigheten enligt 14 § skall vara börjadt, att räknas från den dag, tillståndet blifvit honom beviljadt, samt första arbetsåret att inträda den 1 påföljande Januari.

69 §.

De grufve- och malmöreskassor, hvilka enligt äldre författning blifvit bildade, må hädanefter af delegarne sjelfve förvaltas. Dessa kassor skola dock fortfarande användas endast till de ändamål, för hvilka de tillkommit; och vare delning af sådan kassa eller utbrytning af viss andel deri ej tillåten, utan att Konungen dertill lemnat tillstånd.

70 §.

Klagan öfver bergmästares beslut i fråga, der enligt denna stadga talan icke skall hos domstol fullföljas, må föras hos bergsöfverstyrelsen genom besvär, som skola, vid talans förlust, dit ingifvas i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län innan klockan tolf å fyratiofemte dagen och i mål från öfrige orter i riket innan klockan tolf å trettionde dagen från delfäendet af det beslut, som öfverklagas.

71 §.

Denna stadga skall träda i kraft den 1 Januari 1885, då grufvestadgan den 12 Januari 1855 och förordningen angående vilkoren för utländings behörighet att inom riket bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift den 12 April 1872 skola upphöra att gälla, utom i fråga om stenkolsfyndigheter, i afseende hvarå dessa författningar, jemte Kongl. kungörelsen angående förbud tillsvidare mot utfärdande

af mutsedlar å stenkolsfyndigheter den 24 Maj 1872, fortfarande skola lända till efterrättelse, intill dess annorlunda varder förordnad.

72 §.

Från denna dag till den 1 Januari 1885, då nytt arbetsår inträder, vare inmutare och grufegare från stadgad arbetsskyldighet befriade.

När, efter det denna stadga träd i kraft, förut beviljad hvilostånd går till ända, skall första arbetsåret derefter räknas från den 1 påföljande Januari.

73 §.

Den tid, inom hvilken enligt 21 § det för utmåls tilldelande erforderliga arbete skall vara fullgjordt och ansökning om utmål ingifven, skall i fråga om inmutad fyndighet, som icke erhållit utmål före den 1 Januari 1885, beräknas från sagde dag.
